

Про затвердження Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах

Наказ Міністерства освіти і науки України

від 1 червня 2010 року N 521

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

9 серпня 2010 р. за N 651/17946

Відповідно до Законів України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", з метою поліпшення здоров'я учнівської молоді та профілактики травматизму під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах (далі - Правила), що додаються.
2. Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінням освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій запровадити в дію та забезпечити систематичний контроль за дотриманням вимог цих Правил.
3. Надрукувати ці Правила в Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки України.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Міністра Жебровського Б. М.
5. Цей наказ набирає чинності з моменту його офіційного опублікування.

Міністр Д. В. Табачник

ПОГОДЖЕНО:

Генеральний директор Федерації роботодавців України Р. Іллічов

Перший заступник Міністра охорони здоров'я України В. В. Лазоришинець

Міністр України у справах сім'ї, молоді та спорту Р. С. Сафіуллін

Голова Державного комітету України з питань регуляторної політики

та підприємництва М.Бродський

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

01.06.2010 N 521

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

9 серпня 2010 р. за N 651/17946

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ

**ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила поширюються на загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади (далі - навчальні заклади) незалежно від форм власності та підпорядкування, які проводять заняття з фізичної культури і спорту.

1.2. Правила встановлюють вимоги безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту на уроках, в гуртках, спортивних секціях тощо, які є обов'язковими для виконання учнями, вихованцями навчальних закладів (далі - учні).

Заняття з фізичної культури і спорту проводяться під керівництвом педагогічних, медичних працівників навчальних закладів, інших осіб, які проводять фізкультурно-масову, спортивну, фізкультурно-оздоровчу роботу (тренери, керівники гуртків, груп, центрів тощо).

1.3. Заняття з фізичної культури і спорту в навчальних закладах проводяться відповідно до навчальних програм освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура" Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2000 N 1717, та Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 N 24.

Заняття з фізичної культури і спорту в навчальних закладах проводяться вчителем фізичної культури або особою, яка має спеціальну освіту та кваліфікацію: тренер, керівник гуртка, групи, спортивної секції тощо (далі - фахівець з фізичної культури і спорту) і пройшла обов'язковий профілактичний медичний огляд відповідно до Правил проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2002 N 280, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 08.08.2002 за N 639/6927.

1.4. До занять з фізичної культури і спорту допускаються учні, які пройшли обов'язковий медичний профілактичний огляд відповідно до Положення про медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 N 518/674, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.08.2009 за N 772/16788, не мають протипоказань щодо стану здоров'я, у яких визначені рівень фізичного розвитку і група для занять фізичною культурою.

Організація медичного обслуговування учнів здійснюється відповідно до чинного законодавства.

1.5. Учні повинні бути присутніми на уроках з фізичної культури незалежно від рівня фізичного розвитку і групи для занять фізичною культурою, а також тимчасово звільнені від занять.

Допустиме навантаження на уроці для тих учнів, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної груп і відвідують уроки фізичної культури, встановлює вчитель фізичної культури.

1.6. Загальне керівництво організацією медичного контролю за станом здоров'я учнів у навчальних закладах здійснюють місцеві органи охорони здоров'я та органи управління освітою відповідно до чинного законодавства України.

1.7. Списки учнів, які належать до підготовчої та спеціальної груп відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 N 518/674, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17.08.2009 за N 773/16789, затверджуються наказом керівника навчального закладу на поточний рік і доводяться до відома класного керівника, учителя фізичної культури.

На підставі цього наказу класний керівник спільно з медичним працівником навчального закладу веде "Листок здоров'я", який знаходиться в журналі обліку навчальних занять на окремій сторінці, де зазначаються група та особливості щодо фізичного навантаження для підготовчої та спеціальної груп.

1.8. Учитель фізичної культури проводить уроки з фізичної культури для учнів 10 - 12 класів загальноосвітніх навчальних закладів окремо для хлопців і дівчат відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 N 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 за N 229/6517.

За умови неможливості розподілу вчитель фізичної культури може давати окремо фізичні навантаження для хлопців і дівчат.

1.9. Під час занять з фізичної культури і спорту учні повинні користуватися спеціальним спортивним одягом та спортивним взуттям, а під час занять на відкритому повітрі взимку - бути вдягнені в повітрозахисні куртки, шапочки, рукавички, мати відповідне взуття. Проводити заняття без спортивного одягу і спортивного взуття не дозволяється.

1.10. На кожному уроці з фізичної культури учні ознайомлюються з правилами поведінки в спортивному залі і на майданчику, розробленими відповідно до цих Правил учителем фізичної культури або фахівцем з фізичної культури і спорту.

1.11. До початку занять з фізичної культури і спорту учні за потреби мають повідомити вчителя або фахівця з фізичної культури і спорту:

- про наявність документа про тимчасове звільнення від занять після хвороби;
- про погане самопочуття.

1.12. Місця для занять з фізичної культури і спорту обладнуються аптечкою (відкриті спортивні майданчики - переносною аптечкою) з набором медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь, згідно з орієнтовним переліком, наведеним у додатку 1, та інформацією про місцезнаходження і номер телефону найближчого лікувально-профілактичного закладу, де можуть надати кваліфіковану медичну допомогу.

1.13. Про всі випадки несправності спортивного обладнання та травмування під час занять з фізичної культури і спорту необхідно повідомити вчителя фізичної культури або фахівця з фізичної культури і спорту.

II. Вимоги безпеки до місць проведення навчально-виховного процесу та їх обладнання

2.1. Приміщення спортивних залів та розміщення в них обладнання повинні відповідати вимогам:

Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.2.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63 (далі - ДСанПіН 5.2.2.008-01);

"Санітарних правил устроювання и содержания мест занятий по физической культуре и спорту", затверджених Головним державним санітарним лікарем СРСР 30.12.76 (далі - СП 1567-76);

Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти України, Головного управління Державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.98 N 348/70, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 17.12.98 за N 800/3240 (далі - НАПБ В.01.050-98/920).

2.2. Відповідно до ДСанПіН 5.2.2.008-01 спортивний зал має розміщуватися на першому поверсі. У навчальному закладі розміри фізкультурно-спортивного залу повинні бути не менше ніж 18 x 9 м відповідно до кількості учнів. У спортивному залі розміром до 288 м² допускається одночасне заняття не більше ніж одного класу.

2.3. Освітленість спортивного залу має відповідати вимогам ДСанПіН 5.2.2.008-01.

Природне і штучне освітлення закритих спортивних споруд має забезпечувати достатнє освітлення спортивного залу.

Коефіцієнт природної освітленості спортивних залів повинен бути не нижчим за 2,0 %.

2.4. Під час уроків температура повітря в спортивному залі має бути 15 - 17° С, у роздягальнях при спортивному залі - 19 - 23° С, у душових - 25° С.

2.5. Електрична мережа, що забезпечує спортивний зал електроенергією, повинна відповідати вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці.

2.6. На всіх штепсельних розетках мають бути встановлені запобіжні заглушки і зроблені написи про величину напруги.

2.7. У приміщеннях основних спортивних споруд на видному місці слід розмістити план евакуації учнів на випадок пожежі згідно з НАПБ В.01.050-98/920 зі схемою виведення учасників навчально-виховного процесу з території та усіх приміщень і місць проведення занять з фізичної культури і спорту, в тому числі з усіх допоміжних приміщень.

2.8. Відповідно до НАПБ В.01.050-98/920 спортивний зал у прилеглих до нього рекреаціях має бути обладнаний пінними або порошковими вогнегасниками у кількості не менше двох на приміщення.

2.9. Рішення про неможливість проведення занять з фізичної культури і спорту на відкритому повітрі в зв'язку з несприятливими метеорологічними умовами виносять учителі фізичної культури, фахівці з фізичної культури і спорту, організатори фізкультурно-спортивних заходів тощо. У разі неможливості проведення таких занять на відкритому повітрі вони проводяться в приміщенні навчального закладу.

2.10. Усі спортивні снаряди, спортивне обладнання та інвентар, які використовуються під час проведення занять з фізичної культури і спорту згідно з чинним переліком типових навчально-наочних посібників та обладнання з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів, що визначається Міністерством освіти і науки, повинні бути справними і надійно закріплені.

2.11. Лижний інвентар необхідно підбирати відповідно до зросто-вікових даних учнів. Поверхня лиж має бути без перекосів і бічних викривлень, тріщин, задирок і відколів. Палиці повинні бути легкими, міцними і зручними, мати петлі для захвату руками, вістря для упору й обмежувальне кільце.

2.12. Металеві конструкції, які прикріплюють обладнання на спортивних майданчиках (волейбольні сітки, баскетбольні щити, гандбольні, футбольні ворота тощо), мають бути жорстко закріплені і не повинні мати пристроїв, небезпечних для гравців.

III. Вимоги безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту

3.1. Вимоги безпеки під час проведення занять із гімнастики

3.1.1. Спортивний зал має бути підготовлений відповідно до вимог навчальної програми.

3.1.2. Обладнання необхідно розміщувати так, щоб навколо кожного гімнастичного снаряда була безпечна зона.

3.1.3. Перед кожним заняттям потрібно перевіряти стан снарядів:

- міцність кріплення;
- міцність розтяжок та ланцюгів;
- кріплення канатів, жердин, гімнастичних стінок тощо.

3.1.4. Для запобігання травматизму під час занять з гімнастики слід дотримуватись таких вимог:

- виконувати гімнастичні вправи на снарядах тільки в присутності вчителя або фахівця з фізичної культури і спорту;
- укладати гімнастичні мати таким чином, щоб їх поверхня була рівною;
- перевозити важкі гімнастичні снаряди за допомогою спеціальних візків і пристроїв;
- виконувати складні елементи і вправи під наглядом учителя або фахівця з фізичної культури і спорту, застосовуючи методи і способи страхування відповідно до вправи;
- змінюючи висоту брусів, обидва кінці жердини піднімати одночасно;
- висовувати ніжки в стрибкових снарядах по черзі з кожного боку, піднявши снаряд;
- для змащення рук треба використовувати магнезію, яка зберігається в спеціальних ящиках, що виключають розпилювання.

3.1.5. Під час виконання учнями гімнастичних вправ поточним способом (один за одним) слід дотримуватись необхідних інтервалів, які визначає вчитель або фахівець з фізичної культури і спорту.

3.2. Вимоги безпеки під час проведення занять із легкої атлетики

3.2.1. Взуття учнів має бути на підошві, що унеможливило ковзання; воно повинно щільно облягати ногу і не заважати кровообігу. На підошві спортивного взуття дозволяється мати шипи.

3.2.2. Вправи з метання дозволяється виконувати тільки за командою вчителя фізичної культури. Кидки снарядів слід виконувати в напрямку розміченого сектору. Зустрічні кидки та кидки у напрямку бігової доріжки не дозволяються.

Перебуваючи поблизу зони метання, не можна повертатися спиною до напряму польоту об'єкта метання.

3.2.3. При виконанні вправ фронтальним методом учні повинні розташовуватися в одну шеренгу на відстані не менше ніж 2 м один від одного.

Під час поточного виконання вправ з метання учні, які мають взяти снаряди в секторі, повинні переміщуватися за вчителем або фахівцем з фізичної культури і спорту безпечним маршрутом (як правило, з лівого боку на безпечній відстані від сектору).

3.2.4. Брати снаряди в руки, іти за снарядами можна тільки з дозволу вчителя або фахівця з фізичної культури і спорту. Не дозволяється виконувати довільні кидання, залишати без нагляду спортивний інвентар для метання, зокрема інвентар, який не використовується в цей час.

3.2.5. Спортивний снаряд назад до кола або місця метання слід переносити, ні в якому разі не кидати. Зберігати і переносити спортивний інвентар для метання треба в спеціальних укладках або ящиках.

3.3. Вимоги безпеки під час проведення занять із лижної підготовки і ковзанярського спорту

3.3.1. Одяг учнів для занять з лижної підготовки або навчання з ковзанярського спорту має відповідати погодним умовам, бути легким, теплим, не заважати рухам.

3.3.2. Уроки з лижної підготовки треба проводити в тиху погоду або при слабкому вітрі. Температурні норми, за яких можна проводити заняття із зимових видів спорту, наведені в додатку 2.

3.3.3. Перед кожним заняттям з фізичної культури слід перевіряти стан лижні або траси.

3.3.4. Кріплення лиж до взуття учня має бути зручним для користування, міцним, надійним і відрегульованим так, щоб можна було без сторонньої допомоги прикріпити лижі до черевиків.

3.3.5. Перед виходом до місця занять учні повинні знати правила переміщення з лижами: рух у строю з лижами тощо. Під час переміщення до місця занять і назад повинні бути спеціально призначені учні, які ведуть і замикають колону. Групу учнів дозволяється вести з лижами тільки тротуаром або лівим узбіччям дороги не більше ніж у два ряди. Попереду і позаду колони мають бути супроводжувачі. Вони повинні мати вдень червоні прапорці, а з настанням темряви і в тумані - запалені ліхтари: попереду - білого кольору, позаду - червоного.

3.3.6. Спускатися з гір треба за сигналом учителя або фахівця з фізичної культури і спорту, строго за чергою.

3.3.7. Під час пересування на лижах дистанцією потрібно дотримуватися інтервалу 3 - 4 м, при спусках - не менше ніж 30 м, не виставляти вперед лижні палки. При потребі швидко зупинитися необхідно, присідаючи, падати на бік, обов'язково тримаючи при цьому палки позаду. Не дозволяється пересікати лижню, якою пересуваються інші лижники, що спускаються зі схилу.

3.3.8. Під час руху ковзанярською доріжкою учням не дозволяється різко зупинятися, а також відпочивати, стоячи на біговій доріжці, щоб не створювати умови для травмування інших.

3.3.9. Під час навчання учнів на льоду потрібно використовувати бар'єри, поручні, а також проводити навчання з кожним, хто виконує перші самостійні рухи.

У тих випадках, коли на одній ковзанці поєднується масове катання з навчальним процесом, необхідно відгородити бігову доріжку канатами, залишивши для масового ковзання зовнішню велику доріжку.

3.3.10. За морозної погоди необхідно доручати учням стежити один за одним і повідомити вчителя або фахівця з фізичної культури і спорту про перші ознаки обморожування.

3.3.11. При погіршенні самопочуття учня необхідно відправити на базу тільки в супроводі дорослого або старшого за віком товариша.

3.3.12. При пошкодженні лижного чи ковзанярського спорядження учневі необхідно попередити про це вчителя або фахівця з фізичної культури і спорту.

3.4. Вимоги безпеки під час занять з плавання

3.4.1. Допуск учнів у воду (видача пропусків у басейн) проводиться в присутності тільки того вчителя фізичної культури, прізвище якого зазначено в розкладі. Будь-яка заміна одного вчителя іншим проводиться лише з дозволу керівника навчального закладу. Заняття з навчання плавання проводять тренери. Учителі фізичної культури в цьому разі виконують функцію помічника тренера і беруть участь у процесі навчання та організації занять.

Для участі в навчанні з плавання в басейні учні повинні мати медичну довідку про стан здоров'я для допуску до занять у басейні.

3.4.2. Склад груп для навчання з плавання у відкритих водоймищах - 8 - 10 осіб, у штучних басейнах група не повинна перевищувати 10 - 12 осіб на одного тренера.

3.4.3. Заняття з тими учнями, хто не вміє плавати, тренер проводить індивідуально на мілкому місці. Усі вправи, а також перші спроби самостійного плавання треба виконувати в напрямку до берега чи мілкого місця.

3.4.4. Проводити заняття в природних водоймищах дозволяється тільки в спеціально відведених і обладнаних місцях, які відповідають санітарним вимогам чинного законодавства і Правил охорони життя людей на водних об'єктах України, затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 03.12.2001 N 272, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 01.02.2002 за N 95/6383. Облаштування таких місць для купання (навчання з плавання) повинно бути до початку занять узгоджено з відповідними санітарно-епідеміологічними службами, які здійснюють санітарний нагляд за цими водоймищами.

3.4.5. У разі наявності факторів, які заважають проведенню заняття з плавання, учитель фізичної культури повинен вжити заходів щодо їх усунення, а в разі неможливості - відмінити заняття.

3.5. Вимоги безпеки під час занять із спортивних ігор (футбол, волейбол, баскетбол, гандбол)

3.5.1. Під час занять із спортивних ігор учні мають виконувати вказівки вчителя фізичної культури або фахівця з фізичної культури і спорту, дотримуватись послідовності проведення занять - поступово давати навантаження на м'язи з метою запобігання травматизму.

3.5.2. Перед початком гри учні проводять розминку: відпрацьовують техніку ударів і ловіння м'яча, правильну стійку і падіння під час приймання м'яча, персональний захист.

3.5.3. Одяг учнів, які займаються спортивними іграми, має бути легкий, не утруднювати рухів, взуття у гравців - баскетболістів, волейболістів, гандболістів - на гнучкій підошві типу кедів, кросівок, у футболістів - на жорсткій підошві.

Гравцям не слід носити на собі будь-які предмети, небезпечні для себе та інших гравців (сережки, ланцюжки, браслети, амулети тощо).

Під час проведення занять на відкритому повітрі у сонячну спекотну погоду учням необхідно мати легкі головні убори, по периметру поля для ігрових видів спорту необхідно розставити пляшки з водою.

3.5.4. Учні, які грають у футбол, слід мати індивідуальні захисні пристрої: наколінники, захисні щитки під гетри; воротарям - рукавички.

IV. Надання допомоги потерпілому і порядок розслідування й обліку нещасних випадків з учнями

4.1. Першу допомогу потерпілому може надати вчитель фізичної культури, фахівець з фізичної культури і спорту, інші особи, що проводять фізкультурно-спортивні заходи і пройшли навчання з безпеки життєдіяльності відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 N 563, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.11.2001 за N 969/6160.

4.2. Під час надання першої допомоги слід використовувати всі необхідні наявні препарати, ліки, інструменти тощо.

4.3. Після надання першої допомоги слід направити потерпілого до медичного працівника навчального закладу. У разі потреби після надання першої допомоги необхідно викликати невідкладну медичну допомогу або направити потерпілого до територіального лікувально-профілактичного закладу.

4.4. Розслідування й облік нещасних випадків з учнями під час навчально-виховного процесу проводяться відповідно до Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 31.08.2001 N 616, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.12.2001 за N 1093/6284.

Директор департаменту загальної середньої та дошкільної освіти
Міністерства освіти і науки України О. В. Єресько

ПОГОДЖЕНО:

*Перший заступник керівника Спільного
представницького органу всеукраїнських
профспілок та профспілкових об'єднань Г. Осовий*

Заступник голови Профспілки працівників освіти і науки України Є. Д. Нікітюк

Перший заступник Голови Держгірпромнагляду А. П. Деньгін

*В. о. президента Спілки підприємців малих, середніх і
приватизованих підприємств України В. Биковець*

*Президент Спілки орендарів
і підприємців України В. М. Хмільовський*

*Заступник Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах
захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи В. О. Романченко*

Додаток 1

до Правил безпеки під час проведення занять
з фізичної культури і спорту
в загальноосвітніх навчальних закладах

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК

медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь для аптечки спортивного залу загальноосвітнього навчального закладу

1. Аміаку розчин 10 % 40 мл – 1 фл.
2. Бинт марлевий медичний нестерильний 10 м x 5 см – 2 уп.
3. Бинт марлевий медичний стерильний 10 м x 5 см – 2 уп.
4. Болезаспокійливі засоби (анальгін, цитрамон тощо) – 1 уп.
5. Борної кислоти розчин спиртовий 2 % (3 %) 10 (20) мл – 1 фл.
6. Брильянтового зеленого розчин спиртовий 1 % 15 (20) мл – 1 фл.
7. Вазелін мазь 20 (25) г – 1 уп.
8. Валідол 0,06 N 10, таблетки – 1 уп.
9. Вата медична гігроскопічна стерильна 100 г – 1 уп.
10. Джгут кровоспинний гумовий – 1 шт.
11. Йоду розчин спиртовий 5 % 20 мл – 1 фл.
12. Лейкопластир 0,05 x 5 м – 1 шт.
13. Ножиці медичні – 1 шт.
14. Перекису водню розчин 3 % 25 (40) мл – 1 фл.
15. Пінцет – 1 шт.
16. Пластир бактерицидний 2,3 x 7,2 см – 5 шт.
17. Серветки марлеві медичні стерильні – 2 уп.

Додаток 2

до Правил безпеки під час проведення занять з
фізичної культури і спорту в
загальноосвітніх навчальних закладах

Температурні норми, за яких можна проводити заняття із зимових видів спорту

Вік учнів	Температура повітря та сила вітру			
	без вітру	вітер до 5 м/с	вітер 6 - 10 м/с	сильний штормовий вітер
12 - 13 років	-12° С	-8° С	-5° С	Заняття не проводяться
14 - 15 років	-15° С	-12° С	-8° С	
16 - 17 років	-16° С	-15° С	-10° С	